

TÁRSADALMI ELLENŐRZŐ TÁJÉKOZTATÓ TÁRSULÁS

HÍRLAP

A TÁRSADALMI ELLENŐRZŐ TÁJÉKOZTATÓ TÁRSULÁS
INGYENES KIADVÁNYA. MEGJELENIK BÁTASZÉK, BÁTAAPÁTI, CIKÓ,
FEKED, MÓRÁGY, MÖCSÉNY, ÓFALU, VÉMÉND TELEPÜLÉSEKEN

XIV. ÉVFOLYAM 4. szám
2023. december

*Minden kedves olvasónknak
kellemes karácsonyi ünnepeket
és boldog új évet kívánunk!*

BÁTAAPÁTI A szabadtéri karácsonyfát övező terület, azaz a buszforduló kiemelt színteret jelent az ünnep idején Bátapaáti számára. Itt ugyanis nemcsak a feldíszített fenyő található, hanem az adventi koszorú is. Ezen a helyszínen már tavaly is gyertyagyújtással egybekötött rendezvények várták a közönséget. Ez így történt idén is. Három vasárnapon is felcsendült az ének egy helyi, alkalmi kórus jóvoltából. A vidámsággal átszőtt készülődésből – úgy itt, mint a művelődési házban – az óvodások, általános iskolások is kivették a részüket. (Fotó: Tornóczky Gábor)

XXII. TETT-re Kész Nap: a társulás híd a fenntartó és a lakosság között

BÁTASZÉK A Társadalmi Ellenőrző Tájékoztató Társulás évente megtartja rendezvényét, melyen számot ad az addig végzett munkáról, összegzi az elért eredményeket és betekintést nyújt az időszéri feladatokba, tervekbe. Így történt ez október 6-án, pénteken Bátaszéken, az immár XXII. TETT-re Kész Nap alkalmával is. A közönséget Tillmann Péter, a TETT alelnöke, dr. Bozsolik Róbert, Bátaszék polgármestere és dr. Kereki Ferenc, az RHK Kft. ügyvezető igazgatója köszöntötte. A XXII. TETT-re Kész Nap nyitányát a polgármesteri hivatalban tartott sajtótájékoztató jelentette. Dr. Bozsolik Róbert kifejezte örömét, hogy ennek a jeles eseménynek – 2016 után ismét – Bátaszék lehet a házigazdája.

– A TETT-re Kész Nap olyan találkozási pont, melyen együtt lehetnek az érintett települések képviselői – jelentette ki. – Olyan rendezvény, melyen a résztvevők az aktuális szakmai kérdésekkel való megismerkedés mellett baráti beszélgetésen cserélhetik ki tapasztalataikat.

Dr. Kereki Ferenc a társulást úgy jellemezte, hogy gyakorlatilag hidat képez a létesítményt fenntartó szervezet és a lakosság között. Kijelentette, hogy a településeket képviselő polgármesterekkel a kapcsolat nagyon jó, kölcsönös tiszteleten alapul. A TETT-re Kész Nap pedig közvetlen lehetőséget ad a tájékoztatásra. Az ügyvezető igazgató kitért arra, hogy a második kamrában elhelyezésre váró kompakt hul-

Tillmann Péter, dr. Bozsolik Róbert és dr. Kereki Ferenc a sajtótájékoztatón
Fotó: Makovics Kornél

ladécsomagokból (KHCS) idén júliusban tizenhét darab már meg is érkezett Bátapaátiába a Paksi Atomerőműből. Az új tárolási koncepció közel negyvenegy milliárd forint megtakarítást eredményez. A másik újdonságot a Püspökszilágyban újtárra indított biztonságnövelő program jelenti.

(Folytatás a 2. oldalon)

XXII. TETT-re Kész Nap: híd szerep

(Folytatás az 1. oldalról)

A TETT-es települések polgármesterei, az RHK Kft. vezetői, szakemberei a bátaapáti művelődési házban

Ennek az a lényege, hogy a településen található Radioaktív Hulladék Feldolgozó és Tároló régi hulladékát kitermelés után újracsomagolják a mai kor igényeinek megfelelően, mely további helyfelszabadítást tesz lehetővé és biztosítja a szükséges osztályzást. A püspökszilágyi hulladékból Bataapáti is befogad egy bizonyos mennyiséget.

Tillmann Péter arra mutatott rá, hogy a TETT megszervezésének leg-erőteljesebb indokát – a képviselő, az ellenőrzés mellett – a tájékoztatás fontossága és szükségessége jelentette. Beszélt a TETT-es településeken végzett közvélemény-kutatásokról is, ezen felmérések eredménye megnyugtató: a lakosság ismeri és elfogadja a bátaapáti beruházást.

Az alelnök a művelődési házban tartott plénumon is köszöntötte a mintegy száz vendéget, köztünk a TETT-es települések polgármestereit, tisztségviselőit, az RHK Kft. vezetőit, szakembereit. Mielőtt mikrofonhoz kérte volna az előadókat, mindenkit arra kért, hogy gondolatban

emlékezzen meg a TETT immár néhai, idén elhunyt elnökéről, Krachun Szilárdról, aki Bataapáti polgármesteri tisztét is ellátta. Ezután dr. Radó Krisztián, az NRHT telephely vezetője tekintette át a Nemzeti Radioaktív hulladék-tároló tizenöt évét. Dohóczky Csaba, a GMF alelnöke a Nukleáris Létesítmények körüli Európai Önkormányzatok Csoportja (GMF) tevékenységét mutatta be. Bagdy László, a Lakossági Ellenőrző Csoport szakmai vezetője a szerveződés tavalyi munkáját összegezte. A TETT 2022. évi tevékenységét Tillmann Péter értékelte.

Szeri Árpád

A rendeletről is szó esett

BÁTAAPÁTI Közmeghallgatást tartott a Társadalmi Ellenőrző Tájékoztató Társulás (TETT) Bataapátiában. A rendezvény december 7-én, csütörtökön 17 órakor kezdődött a település Művelődési Házának nagytermében.

Az RHK Kft. munkájáról, különös tekintettel a bátaapáti tárolóval kapcsolatos időszaki kérdésekre, dr. Kereki Ferenc, az RHK Kft. ügyvezető igazgatója és dr. Radó Krisztián telephely vezető adott tájékoztatást.

A TETT 2023-ban végzett munkáját Tillmann Péter alelnök tekintette át. Mondandójában felhívta a figyelmet arra a vonatkozó kormányrendeletre, ami – ha abban nem történik változás – a társulás településeire is nemkívánatos hatással lehet. Azaz, Tillmann Péter becslése szerint a mostanihoz képest mintegy feleannyi forrás érkezik. Éppen ezért a TETT vezetése arra törekszik, hogy kellő egyeztetésekkel elérje ennek a rendeletnek a társulás számára megfelelő módosítását.

Meghaladják a félmilliárdot a beruházások

CIKÓ Két jelentős beruházás átadása zajlott le október 19-én Cikón. Az eseményen közreműködő Potápi Árpád János elmondta, hogy a vízrendezési pályázat közel 282, míg a települést Möcsénytel összekötő út felújítása mintegy 290 millió forintból valósult meg.

A Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára, a térség országgyűlési képviselője hozzátette, hogy mindkét beruházás jelentős a község életében: az egyik az esőzés okozta problémákat orvosolja, míg az összekötő út rendbehozatalával Cikó megközelítése szélesedett ki.

– Gratulálok polgármester asszonynak! Nem csak ehhez a két fejlesztéshez, hanem a jelen önkormányzati ciklusban Cikóra érkezett közel 729,5 millió forint fejlesztési források sikeres előkészítéséhez és eredményes megvalósításához – hangsúlyozta az államtitkár.

Molnár Józsefné, Cikó polgármestere úgy fogalmazott: nagyon nehéz, de sikeres időszak van túl a településen. A vízrendezés esetében 2020 júniusában ítélték meg a községnek a támogatást. A kivitelezés 2022 októberében kezdődött meg. A több mint két év alatt számos nehézség hátráltatta a projektet. A településen visszatérő problémát okozott a hirtelen lezúduló nagymennyiségű csapadékvíz, amely többször is káreseményeket

okozott. Az elmúlt évek szélsőséges időjárása rámutatott arra, hogy a meglévő csapadécsatorna-hálózat nem képes begyűjteni, elvezetni a hirtelen lehulló nagy mennyiségű csapadékokat.

– A község egy völgyben fekszik, amelyet két oldalról körülölel a magasan fekvő dombcsúcs. A nagyobb mennyiségű csapadékhullás esetén a dombok a vizet a településre vezetik. A projekt számos magáningatlant is érintett, amely további nehézségeket okozott. Nem volt egyszerű dolgunk. Számos helyszíni bejárást, egyeztetést követően megszületett egy olyan műszaki tartalom, amely minden kívánalomnak megfelelt – idézte fel az előzményeket a polgármester.

Majd a másik kiemelt beruházásra tért ki beszédében.

– Hosszú évek óta problémát jelentett a Cikó-Möcsény összekötő út állapota. Az utóbbi időben nagyon nehézkes, egyes szakaszokon pedig már lehetetlen volt a közlekedés. A projekt nagysága miatt nehezen találtunk olyan pályázati kiírást, amely keretében pályázni tudtunk volna, de végül sikeresen pályáztunk. A tervek elkészítését, többszöri pontosítását követően 2023. januárjában írtuk alá a kivitelezésre vonatkozó szerződést. A felújítás az eredeti nyomvonalon, öt-öt és fél méter szélességben valósult meg, s így már gyorsabban,

Potápi Árpád János és Molnár Józsefné az átadási rendezvényen

biztonságosan elérhetjük a környező településeket, a szükséges szolgáltatásokat, az iskolabusz pedig biztonságosan szállíthatja a gyerekeket.

A polgármester aláhúzta, hogy mindkét beruházás hozzájárult a településen élők életminőségének javításához, a biztonságos környezet kialakításához, illetve további projekteket is generálhatnak a településen.

– A magunk részéről elmondhatom, hogy a későbbiek során is arra fogunk törekedni, hogy ez a színvonal megmaradjon Cikón és további hasznos, szép és új dolgokat valósítsunk meg. Ugyanakkor szeretném újból kifejezni hálámat mindenkinek, aki a megvalósítás során bármit is segített, igazi építő csapatmunka volt – zárta gondolatait a községvezető.

Vizin Balázs

Bejelentették az Európai Unió számára az üzemidő további meghosszabbítását

PAKS „A nemzeti energiastratégia eredményes megvalósításának egyik fő letéteményese az MVM Csoport, az MVM Csoport sikerei pedig a Paksi Atomerőmű” – így foglalta össze a magyar villamosenergia-ipar legnagyobb szereplőinek jövőképeiről és felelőségéről szóló beszédét dr. Kiss Csaba, az MVM Zrt. termelési vezérigazgató-helyettese a Paksi Atomerőműben december 5-én megtartott sajtótájékoztatóon.

Hozzátette: „A magyar állam tulajdonában álló vállalatokként köteleességünk a ránk bízott közvagyonnal való felelős és fenntartható gazdálkodás: tulajdonosként ezért is tekintjük stratégiai kérdésnek a világszinten is elismert biztonsági és rendelkezésre állási mutatókkal bíró Paksi Atomerőmű üzemelési idejének további meghosszabbítását.” „Az Euratom előírásainak megfelelően októberben megtörtént a Paksi Atomerőmű további üzemidő-hosszabbítása megkezdésének bejelentése az Európai Unió felé, ezzel pedig kezdetét veszi az a nagyjából egy évtizedes folyamat, amelynek eredményeként újabb 20 évvel hosszabbodhat majd meg az üzemelési engedélyünk” – tájékoztatótt Horváth Péter János, az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. vezérigazgatója a mai sajtóeseményen. Magyarország villamosenergia-ellátásbiztonsága, a nemzetközi kitettség csökkentése mindig is rendkívüli fontosságú volt az energiapolitika számára, az elmúlt években kialakult helyzet pedig még tovább erősítette annak szükségességét, hogy hazánk folyamatosan, nagy mennyiségben, fenntartható módon termelni képes alaperőművekkel rendelkezzen. A Paksi Atomerőmű az elmúlt 4 évtized során bebizonyította, hogy nem csupán a gazdaságos áramtermelés legfontosabb eszköze, hanem nélkülözhetetlen szerepet játszik a klímaváltozás elleni küzdelemben is, hiszen eddigi működésével összesen közel 250 millió tonna szén-dioxid-kibocsátást akadályozott meg. A Paksi Atomerőmű termelése teljes mértékben fedezi a hazai háztartások áramfogyasztását, és emellett még az építőipar, a mezőgazdaság, a szállítás, posta, távközlés, valamint szállás- és vendéglátóhelyek teljes igényét is kielégíti: a bruttó hazai fogyasztás egyharmada múlik a létesítmény működésén. „Ez az erőmű már nem ugyanaz, mint amelyik 4 évtizeddel ezelőtt megkezdte a működését: a folyamatos fejlesztéseknek, felújításoknak, biztonságnövelő intézkedéseknek – és nem utolsósorban az itt dolgozó, felelősségteljes, rendkívüli tudással és tapasztalattal rendelkező, elkötelezett szakembergárdának – köszönhetően ez az erőmű ma már egy generációval fejlettebb, mint az elindulásakor volt. Az üzemidő-hosszabbítás folyamata során ugyanakkor minden egyes berendezésünket, rendszerünket megvizsgáljuk,

A jövőképeiről is szó esett az atomerőműben tartott sajtótájékoztatóon

értékeljük, és ha szükséges, cseréljük, mindezt természetesen a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően, szigorú hatósági ellenőrzés mellett, ahogyan azt mindig is szoktuk” – mondta a vezérigazgató. Hozzátette: „A biztonság iránti maximális elkötelezettséggel és a felelős, jó gazda szemlélettel kialakított üzemeltetési és karbantartási gyakorlat eredményeként a Paksi Atomerőmű teljes mértékben alkalmas arra, hogy még további évtizedeken keresztül szolgálja Magyarországot.”

Három évre növeli az erőmű az üzemanyagkészlet-tartalékot

Az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. számára törvényben előírt kétévi üzemanyagkészletet a jövő év folyamán háromévnnyire növeli a társaság, jelentették be a mai paksi sajtótájékoztatóon. Az ukrajnai konfliktusból eredő bizonytalanságok csökkentése, a folyamatos termelés biztosítása, ezáltal pedig Magyarország villamosenergia-ellátásbiztonságának erősítése érdekében a társaság vezetése a meglévő készletek növelése mellett döntött, így mostanra már kb. 2,5 évre elegendő üzemanyag található a tárolóban. A megváltozott geopolitikai helyzetben ugyanakkor rendkívül nagy feladatot jelentett úgy a beszerzés, mint a szállítás megszervezése is – mindezt azonban olyan sikeresen oldották meg a paksi szakemberek, hogy segítséget tudtak nyújtani másik ország atomerőműve számára is ilyen jellegű feladatok megoldásában.

Salgó Ivett köszöntötte a karácsonyi rendezvényen a közönséget
Fotó: Kolozsváriné Patai Klaudia

Terített asztal várta a közönséget

MŐCSÉNY Rendhagyó Mikulás ünnepség fogadta december 9-én, szombaton 14 és 17 óra között a mőcsényi Művelődési Házban a legkisebbeket. Néhány szülő szorgos munkájának eredményeként többféle gondolkodtató, illetve ügyességi játékot is kipróbálhattak a nebulók.

A teremben Manókonyha is helyet kapott, a lurkók kakaót, teát ihattak, illetve süteményt is ehettek. A helyi önkormányzat támogatásának köszönhetően ötven, legfeljebb tizedik életévét betöltött kisgyermek kapott mikuláscsomagot, személyenként háromezer forint értékben. A Karácsonyi Ünnepségnek december 15-én, pénteken 18 órai kezdettel adót otthont a Művelődési Ház. Salgó Ivett polgármester

köszöntő szavai után a nézőközönség a szépen megterített asztalok mellett Häusser Beáta és Kata nevű lánya zenés műsorát hallgathatta meg. Ezt követően az önkormányzat ízletes, szabad merítéses töltött káposztával vendégelte meg a jelenlévőket. Az asztalokra sütemény, üdítő is került. A kínálat maradéktalanul elérte célját, hiszen az est kiváló hangulatban zajlott.

Ugyancsak a hagyományokhoz híven az önkormányzat karácsonyi támogatásként minden hatvanöt év feletti lakosnak tizenötezer forint értékben, hét éves korig minden kisgyermeknek tízezer forint értékben élelmiszer-csomagot biztosított. Az iskolások pedig személyenként tizenötezer forint pénzbeli támogatást kaptak.

Eredményes évet zárt a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Kft.

Dr. Kereki Ferenc

BÁTAAPÁTI A nehezítő körülmények ellenére is sikerült eredményes évet zárunk – emelte ki dr. Kereki Ferenc, a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Kft. (RHK Kft.) ügyvezető igazgatója a 2023-ban elvégzett feladatok értékelése során.

A Radioaktív Hulladékokat Kezelő Kft. három telephely és egy kutatási program fenntartásával valósítja meg a Magyarországon keletkező, különböző kategóriájú radioaktív hulladékok és kiégett fűtőelemek kezelését, átmeneti tárolását, valamint végleges elhelyezését. A központi nukleáris pénzügyi alapból finanszírozott tevékenységek 2023-as alakulásáról a társaság vezető beosztású kollégái adtak számot.

A Radioaktív Hulladék Feldolgozó és Tárolóba 2023-ban összesen 33 intézményi radioaktív hulladék beszállítást hajtottak végre, a szállítást 31 esetben a telephely személyzete végezte. Az előző évekhez hasonlóan, összesen kb. 6,3 köbméter radioaktív hulladékot és mintegy 180 darab sugárforrást fogadott az intézmény. Az ügyvezetett biztonságnövelő program lefolytatásához – melynek keretében az évtizedekkel ezelőtt elhelyezett hulladékok a jelenkori szabályozásnak megfelelő csomagolásban kerülnek majd újra elhelyezésre a telephelyen – helyet kell felszabadítani az átmeneti tárolórészen, melyet az ott elhelyezett csomagok bátaapáti telephelyre történő átszállításával tudnak biztosítani. Hák Viktor, az RHFT vezetője ennek a feladatnak a részleteit ismertette: – Külső vállalkozó bevonásával végrehajtottuk az átszállítandó hulladékcsomagok

minősítéséhez szükséges mérések validációját, a mintavételi és mérési hatások meghatározását. A hatások-meghatározás alapján módosítottuk az átszállítás előkészítésére vonatkozó utasítást, ami jelenleg hatósági jóváhagyáson van. Az ismertetőből az is kiderült, hogy megkezdték az érintett hulladékcsomagok előkészítését, előminősítését, válogatását és préselését. A hatósági jóváhagyást követően a szükséges mintavételek és azok értékelése után elkezdődhet a hulladékcsomagok átszállítása a Nemzeti Radioaktív Hulladék-tárolóba (NRHT), melyet az RHFT munkavállalói hajtanak végre.

A bátaapáti NRHT legfontosabb feladata az elmúlt évek folyamán az újfajta, ügyvezetett kompakt hulladékcsomagok végleges elhelyezésére való áttérés volt. A kis és közepes aktivitású hulladékkal töltött fém konténerek lényegesen helytakarékosabb elhelyezést tesznek lehetővé a föld alatt kialakított kamrákban. – Közel háromszoros helykihasználtsággal tudjuk elhelyezni a jövőben a csomagokat az eredeti betonkonténeres koncepcióhoz képest – számolt be a fejlesztés leglátványosabb eleméről dr. Radó Krisztián telephelyvezető. Az innováció több tízmilliárd forintos megtakarítást eredményez – a Paksi Atomerőmű teljes leszerelésének figyelembevételével – úgy, hogy a biztonsági követelményeknek továbbra is maximálisan megfelel a tároló. Az új rendszer bevezetésének összetettségét mutatja, hogy az első egyeztetések 2010-ben kezdődtek és idén nyáron történt meg az

első 17 darab kompakt csomag beszállítása. Dr. Radó Krisztián a beszállítás kapcsán kiemelte: – az inaktív próbáknak köszönhetően felkészülten fogadtuk a csomagokat, sikeres volt az átállásunk az új tárolási koncepcióra. Ezt megerősítendő, fontos kiemelni, hogy a radiológiai kibocsátás- és környezetellenőrzések végrehajtása során a telephely környezetében mesterséges, a tárolóból (beszállított hulladékból) származó radioaktív anyag jelenléte nem volt kimutatható – zárta összegzését dr. Radó Krisztián.

A paksi Kiegyezett Kazetták Átmeneti Tárolója a Paksi Atomerőművel egyeztetett, az átrakógép átalakításához igazított ütemben fogadta a kiegyezett fűtőelemeket 2023-ban. Bara László telephelyvezető beszámolójából kiderült, hogy összesen 240 darab kazettát szállítottak a létesítménybe. – A nyár végéig 3 kampányban tároltuk be a 2-4. blokkokról az elhasznált üzemanyagot, az első blokkról pedig 60 darab kazetta átszállítását átütemeztük 2024-re. Tehát ez a feladat már csak az átrakógép átalakítása után fog megvalósulni, ami az év második felének kiemelt projektje. Jelenleg 10 807 kiegyezett fűtőelemet tárolunk átmenetileg a tárolóban – változta a részleteket a vezető. A biztonsággal kapcsolatban hangsúlyozta: – Nemzetközi szerződésben vállalt kötelezettségünk a nukleáris anyagok és az azzal kapcsolatos tevékenységek ellenőrzése. Idén ez az ügyvezetett biztosítéki ellenőrzés 6 esetben valósult meg a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség, az Euratom és az Országos Atomenergia Hivatal jelenlétében, eltérés nem került rögzítésre. A Nyugat-Mecseki földtani kutatási tevékenységet is folytatta az RHK Kft. 2023-ban. A cél továbbra is annak igazolása, hogy a térségben található Bodai Agyagkő Formáció valóban alkalmas lehet a nagy aktivitású és hosszú felezési idejű radioaktív hulladékok végleges elhelyezését biztosító mélységi geológiai tároló befogadására. Idén áprilisban készült el azoknak az adatoknak a számitógépes feldolgozása, amelyeket a tavaly lefolytatott nagyfelbontású, térbeli szeizmikus mérés során gyűjtöttek a szakemberek. Molnár Péter kutatási osztályvezető a kiváló eredményeket hangsúlyozta: sikerült pontosítani az agyagkő települési viszonyait, és tisztázni a fő tektonikai szerkezetek helyét a kutatási terület központi részén. A társaság folytatta a további terepi munkák előkészítését is: – 2024 tavaszán sekélyszeizmikus mérésekre kerül sor egy 73 négyzetkilométer kiterjedésű területen belül, 11 szelvény mentén, összesen 54,0 kilométer hosszban – mutatta be a terveket az osztályvezető. Az ehhez a munkához szükséges földtani kutatási engedélyt megszerezték, a közbeszerzési pá-

lyázat kiírása folyamatban van. Természetesen az elmúlt két évtizedben kialakított vízföldtani megfigyelő rendszer üzemeltetése is folyamatos, valamint a 2020-2021-ben lementített fúrásokban továbbra is hibátlanul működnek a beépített észlelőrendszerek, így a 3 fúrás összesen 18 zónájában figyelik folyamatosan a mélységi vizek nyomásváltozását. Molnár Péter leszögezte, hogy még mindig a felszíni kutatási fázisnál tartanak, és jó pár év terepi munka szükséges, mire kiderül, hogy a vizsgált területen belül egyáltalán lehetséges-e tárolót elhelyezni a hosszú távú biztonság szavatolásával.

Dr. Kereki Ferenc, a társaság ügyvezető igazgatója a lényeges stratégiai kérdésekről adott számot. Az éppen aktuális üzemeltetési és beruházási feladatok mellett nagyon fontos, hogy a társaság előre tervezzen a jövőbeni kihívásokat illetően. Az idei esztendő e tekintetben is bőven tartogatott feladatokat, hiszen az elmúlt években Magyarország – az energiaellátás biztosítása érdekében – kiemelten fontos, a nukleáris iparral kapcsolatos döntéseket hozott, amelyek természetesen az RHK Kft. tevékenységére is hatással vannak.

– Jelenleg is folynak Paks II. talajkiemelési, résfalazási, talajszilárdítási munkálatai, tehát épül az új atomerőmű. Ezzel párhuzamosan az üzemelő blokkok üzemidő-hosszabbítása mellett is elkötelezte magát az Országgyűlés. Ezek a megvalósuló projektek radioaktív hulladék és kiégett fűtőelemek keletkezésével járnak majd, nekünk fel kell készülni ezek biztonságos, hatékony kezelésére és elhelyezésére. Felül kell vizsgálnunk, hogy az elmúlt 25 évben használt és jól bejáratott technológiák, koncepciók a biztonság, kapacitás és gazdaság tekintetében megállják-e a helyüket a jövőben is – ismertette a körülményeket az ügyvezető igazgató.

A kis és közepes aktivitású hulladék gazdaságos felszín alatti tárolása érdekében elengedhetetlen egy nagyon kis aktivitású hulladékok végleges elhelyezésére alkalmas felszíni tároló létesítése a jövőben, hiszen így ez a hulladéktípus nem a bátaapáti tároló kapacitását csökkenti, hanem egy gazdaságosabb, ám ugyanolyan biztonságos alternatívát nyújt ennek a hulladéktípusnak a kezelésére. A kiégett fűtőelemek esetében az eddig használt száraz, moduláris típusú átmeneti tárolás fenntarthatóságát is meg kell vizsgálni egy lehetséges új, konténeres típusú tárolás ellenében. Ezeket a kiemelt stratégiai kérdéseket már a „Magyarország nemzeti politikája a kiégett üzemanyag és a radioaktív hulladék kezelésére” című dokumentum is tartalmazza, amelynek a felülvizsgálatában az RHK Kft. közreműködött, és amelyet éppen idén novemberben terjesztettek az országgyűlés elé elfogadásra.

– Ha eltekintünk azoktól a kihívásoktól, amelyeket a radioaktív hulladék kezelésének iparága hordoz magában, akkor is bőven kijutott az évben a nehezítő körülményekből – folytatta beszámolóját dr. Kereki Ferenc. – Az energiaválság – akárcsak Európa piaci

Bara László

Molnár Péter

Hák Viktor

Dr. Radó Krisztián

szereplőit – bennünket is érzékenyen érintett. Rövid és hosszú távú tervet dolgoztunk ki az energiaellátás biztosítására, csökkentettük az energiafelhasználásunkat, valamint azt is megvizsgáltuk, hogy szükség esetén miként tudjuk átütemezni feladatainkat. Mindezeket a stratégiai lépéseket természetesen úgy alakítottuk ki, hogy az alapvető biztonsági követelményeknek megfeleljünk – húzta alá az RHK Kft. vezetője.

Természetesen a határaink mellett dúló fegyveres konfliktusok hatásai a társaság munkájában is érezhetőek voltak: a beruházásokhoz kapcsolódó beszerzések egyértelműen akadoztak néhány esetben 2023-ban.

A szükségszerű pályázatási tilalom nyomán pedig leállt megannyi tervezett, még meg nem kezdett projekt, mely szintén új kihívásokat hozott a társaság életébe. Ugyanakkor zárásként az ügyvezető hangsúlyozta: – Visszatekintve a teljes évre elmondható, hogy telephelyeink zavartalan üzemelése, a jogszabályoknak és kibocsátási határér-

tékeknek való megfelelés, valamint a beruházások – lehetőségekhez képest – ütemezett lefolytatása mind azt mutatja, hogy a nehezítő körülmények ellenére is sikerült eredményes évet zárunk.

Jól haladnak az új atomerőműterület-előkészítési munkái Építési szakaszban a Paks II. projekt

PAKS Nemzetközi együttműködésben, a legmodernebb technológiával épül a Paks II. Atomerőmű. A beruházás hazánk ellátásbiztonságát és szuverenitását szolgálja. A projektben, amely Magyarország legnagyobb zöld beruházása, jelentős lépések történtek 2023-ban, a terület-előkészítési munkák jól haladnak.

A klímabarát módon megtermelt áram döntő forrása Magyarországon ma is az atomenergia. A hazai szén-dioxid-mentesen előállított villany közel háromnegyedét jelenleg a Paksi Atomerőmű állítja elő. Az épülő két új paksi blokk a nukleáris energiatermelés hosszú távú fenntartására hivatott. A Paks II. beruházás az évszázad végéig szóló garancia arra, hogy Magyarország energiaellátása biztonságban legyen; hogy legyen elég és legyen megfizethető villamos energia hazánkban. Az új blokkok megépítése erősíti hazánk energiaszuverenitását.

A nukleáris energia az éghajlatváltozás elleni küzdelemnek is fontos eszköze, hiszen a nukleárisenergia-termelés nem jár szén-dioxid-kibocsátással.

Az ENSZ adatai szerint a teljes életciklust figyelembe véve az atomerőművek karbonlábnyma – egy kilowattóra megtermelt áramra vetítve – megegyezik a szélerőművekével, s hozzávetőleg negyede a naperőművekének, ráadásul összevetve a megújuló energiaforrásokkal a földterületigényük is a legkisebb.

Idén a paksi projekt első, előkészítési szakasza lezárult, 2023 augusztusában a beruházás átlépett a második, a valós fizikai építkezés szakaszába.

A Paks II. egy nagy nemzetközi projekt, amely a fővállalkozó Roszatom orosz atomenergetikai konszern mellett számos nagy nyugati beszállítóval együttműködve valósul meg.

Hozzávetőleg száz magyar cég mellett amerikai, francia, német, svéd és osztrák társaságok kapcsolódtak be alvállalkozóként az építésbe. A Paks II. projektbe bekapcsolódó vállalkozások előtt jelentős piac nyílik meg, hiszen Magyarországhoz hasonlóan Európa-, illetve világszerte sok ország döntött úgy, hogy meghosszabbítja működő blokkjainak üzemidejét, illetve új atomerőművet épít.

A paksi bővítés a legszigorúbb biztonsági és környezetvédelmi előírások mellett zajlik.

A Paks II. Atomerőmű területén jól haladnak a terület-előkészítési munkák. A körütekintően végzett, a hatóság által felügyelt munkálatok három kulcsfeladatra tagolhatók: a talaj kiemelése, a résfal megépítése és a talajszilárdítás. A munkagödör, amelyet az elmúlt

hónapokban mélyítették, már most érzékelteti a Paks II. beruházás méreteit. A talajt az első szakaszban több mint másfél millió köbméter föld kitermelésével mínusz öt méteres szintig emelték ki, de egyes helyeken a húsz méter is meghaladja majd a gödör mélysége. (Az itt elvégzett munka volumenét jól érzékelteti, hogy az elmúlt időszakban kitermelt 1,5 millió köbméternyi föld 27 kilométernyi autópálya földmunkájának felel meg.) Mivel az létesítmény mellett van egy működő atomerőmű, ezért a két új egység területét résfállal veszik körül. Az 1 méter vastagságú, 32 méter mélységű, 2,7 km hosszúságú föld alatti vízzáró fal feladata, hogy a talajvíz csak kontrolláltan és minimális mértékben juthasson be a munkagödörbe, illetve megakadályozza, hogy a környező területeken lecsökkenjen a talajvíz szintje. A résfala- zás bevált mélyítési technológia, amit évtizedek óta alkalmaznak világszerte és hazánkban is.

Jól haladnak a területelőkészítő munkák, már a talajszilárdítás zajlik a két új blokk területén.

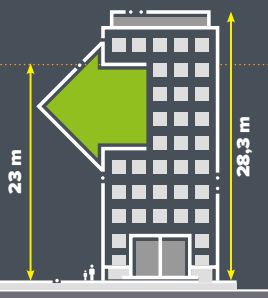
A novemberben elindult talajszilárdítással a blokkok épületei alatti talaj megerősítése történik meg szintén a nemzetközi gyakorlatból ismert technológiával. Célja az, hogy a szilárdított talajra épülő létesítmény állékonysága és földrengésállósága biztosított legyen. Az ötös és a hatos blokk üzembe helyezésével, a működő blokkok üzemidő-hosszabbításával 70%-ra emelkedik a nukleáris energia szerepe a hazai igények ellátásában. Ez újabb jelentős lépést jelent a fenntartható, zöldgazdaságra történő átállás felé. A naperőművi kapacitásokkal együtt így klímabarát, hazai forrásból tudjuk majd fedezni a magyar villamosenergia-igény 95%-át.

MENNYI?

A Paks II. Atomerőmű munkagödrének legnagyobb mélysége

23 méter lesz

A kész munkagödörben szinte teljesen eltűnne egy tízeleteres lakóház.

Látogatás a lánglovagoknál

MÓRÁGY A pályaeorientáció jegyében teltek a november végi napok a mórágyi Általános Iskolában. Minden esetben, szó szerint érzékletes bepillantást kaptak a munkavégzési lehetőségekre.

A rendezvénysorozat legutóbbi állomásként az alsó tagozatos tanulókat autóbusz szállította a szekszárdi Hivatásos Tűzoltóparancsnokságra. Itt Kosaras Máté tűzoltó őrmester, a létesítmény munkatársa kalauzolta, illetve tájékoztatta minden fontos tudnivalóról az ifjú vendégeket. A gyermekek kezdésként megtekintették a tűzoltóság épületét, majd oda betérve megismerkedhettek a vezérlőpulttal is. Nagy sikert arattak a tűzoltóautók, már csak azért is, mert a nebulók be is ülhettek a járművekbe. Egy próba riasztás keretében kiváltképp izgalmas pillanatokat élhettek át, hiszen nyugtázhatták, hogy az emeleti pihenőből a fémcsúszda segítségével miként érkeznek két percen belül indulásra és bevetésre készen a lánglovagok. A hivatalos program a tűzoltó múzeum megtekintésével zárult, de maga a kirándulás egy rövid játszótéri kikapcsolódással ért véget.

A felső tagozatosok a mórágyi iskola falain belül, interaktív foglalkozásokon nyerhettek

betekintést egyes szakmák mindennapi gyakorlatába. Kiss Virág a virágkötésről, Palkó Teréz, a Soproni Egyetem hallgatója az általa látogatott felsőfokú intézményről, Simondi Zoltán a karosszéria lakatos tevékenységéről tartott inspiráló, színvonalas előadást. Folytatódott egy bevált hagyomány is, azaz újfelt mutatkozott a bátaszéki II. Géza Gimnázium, ezúttal Bagyom Zsófia, a mórágyi iskola volt diákja révén. S miután nem kellett hozzá messzire menni, a felsősök megismerkedhettek a konyhában zajló munkával is.

– Valamennyi előadónk saját szakmai tapasztalatával és történetével járult hozzá ahhoz, hogy a diákok érzékletesen bepilanthassanak a különböző foglalkozásokba, munkavégzési lehetőségekre – mondta el lapunknak Marosi Linda, a mórágyi iskola igazgatója. – Ezért bízunk abban, hogy ezekkel a jó hangulatú rendezvényekkel elérjük a kitűzött célt. Azt, hogy kellő információk birtokában tanulóink tudatosabban választhassák meg jövőbeli pályájukat, munkájukat, hivatásukat.

Glöckner Henrik, Mórágypolgármestere ugyancsak fontosnak tartja, hogy a mórágyi fiatalok, már kisdíjak korukban kellően tájékozódjanak a választható foglalkozásokról.

Kosaras Máté kalauzolta és tájékoztatta a tűzoltóságon a mórágyi alsókat

– Hiszen szükségünk van itt helyben, de bárhol másutt is kiművelt emberfőkre, általánosságban is és szakmai téren egyaránt – fogalmazott a település vezetője. – Azt kívánom – s ez, tekintettel az ünnepekre, lehet karácsonyi jó kívánság is –, hogy valamennyi tanuló találja meg a számára megfelelő jövőképet, hivatást és abban is legyen sikeres és boldog.

Erik csaknem beállt patikussegédnek

aufgrund eines Beschlusses des Deutschen Bundestages

FEKED A magyarországi német települések közti kapcsolatfelvétel, egymás településének és jó gyakorlatainak megismerése. Ez volt a célja annak az utazásnak, melynek keretében október első hétvégéjén fekediek látogattak a Pest vármegyei Dunabogdányba. A Fekedi Szülőföldünk Baráti Kör utazását a Szövetségi Belügyminisztériumon keresztül a Német Szövetségi Köztársaság támogatta. Az útról Peck Tiborné kulturális szervező küldött összefoglalót lapunknak.

A két kisbusszal érkező fekedei csapatot a Dunabogdányi Német Nemzetiségi Önkormányzat elnöke, Vogel Norbert fogadta, majd szívélyes köszöntő után a művelődési ház igazgatója, Liebhardt András mutatta meg a helytörténeti gyűjteményt és kültéri táblakiállítást, mely a 300 éve a községben jelenlévő svábok történetéről szólt. Ebéd után az iskolában vártak minket, ahol a települést remekül bemutató kisfilmet néztük meg, majd csapatokban és dunabogdányi tanárok kíséretével indultunk el a nemzetiségi tanösvény és a falu felfedezésére. A bogdányiak és a fekediek tanösvényének számos párhuzamát fedeztük fel utunk során. Az itteni vezérmotívum a kő (a fekedinél a fa), mivel a 19. század közepén megnyitott kőbányák nagyon sokáig meghatározták a falu mindennapjait. A templom melletti hatalmas hársfa 300 (nálunk 170) éve követi a falu történelmének eseményeit. Táplálkozási kultúrájuk meghatározó elemeként a dinka és a karmazsin (nálunk a stifolder és a hutzel) szerepel. A táblákról sok érdekességet megtudhattunk a Duna szerepéről, a falu hihetetlenül gazdag zenei életéről, valamint különböző anekdotákat, legendákat is megismerhettünk. A római katolikus templomot Lancendorfer István plébános mutatta meg nekünk. A hosszú tanulmányi séta után a helyi gyerekekkel közös sportprogramon vettek részt a mieink, ezalatt a felnőttek a futballpálya szélén beszélgettek.

A szombati nap rövid kirándulással kezdődött, felfedeztük a domboldalon fekvő öreg kálváriát, ahonnan szép panoráma nyílt a Duna-kanyarra. Elbúcsúzva Dunabogdánytól a szentendrei skanzen felé vettük az irányt, s ott a dél-dunántúli tájegység hidas házát jártuk be először. A parasztporta egy módos sváb családnak épült a 19. században, de az enteriorkiállítás az 1959. évi állapotot tükrözi, mikor a felvidékiek és székelyek bútora, textilei és más tárgyai is helyet kaptak a szobákban. A pajtában a kitelepítésről és lakosságcseréről szóló táblák ismertetik a történelem eseményeit. Ebéd után az újonnan átadott Erdélyi tájegységet csodáltuk meg, szakvezetéssel. Érdekesek voltak a falusi porták is, de igazán a városi rész ragadta magával a gyerekeket (és felnőtteket is), az örmény Dávid Antal divatárú-kereskedőtől kalapot vásároltak a fiúk, és Jäger patikus monológja olyan szenzációs volt, hogy hatására Erik csaknem beállt patikussegédnek. Élményekkel gazdagon feltöltődve tért haza a tizennégy fekedei gyermek és az őket kísérő négy felnőtt.

A fekedei kirándulók sportprogramon is résztvettek Dunabogdányban

Már fél évszázada ropják a táncot

VÉMÉND Fennállásának 50. évfordulóját ünnepelte november 25-én a Véméendi Német Nemzetiségi Táncscsoport. Horváth Etele kezdeményezésére 1973-ban alakult meg az együttes és azóta is folyamatosan működik. Az alapító, akinek szívügye és életcélja a német nemzetiségi kultúra ápolása, negyvennyolc évig vezette a csapatot, ezután a stafétabotot Gász Dorina vette át tőle.

Az Unser Bildschirm című, német nyelvű magazinműsorban elhangzott, hogy „a Véméendi Német Nemzetiségi Együttes hosszú ideje a magyarországi németek legjobb, élvonalbeli hagyományörző együttesei közé tartozik.” Ez így is van, az elmúlt ötven évben a csoport a legmagasabb minősítési fokozatokat érte el és bővelkedik szakmai elismerésekben.

– Sikerünk több tényezőben rejlik – mondta Gász Dorina. – Viseletünk, mellyel a színpadra lépünk, egyedülálló. Szinte minden ruhadarab az eredeti, régi hagyományok szerint készült. A táncscsoport célja a különböző koreográfiák megtanulása mellett a helyi hagyományok megőrzése, feldolgozása, s ezek színpadra állítása. Egyaránt van gyermek és felnőtt táncscsoportunk. A tagság kivétel nélkül rendelkezik azon identitástudattal, amit a német nemzetiség és kultúra iránti vonzalom határoz meg. Ugyancsak fontos célunk a vémeendi svábság kultúrájának átadása, továbbadása a következő generációk számára. Az utánpótlás is biztosított, hiszen több, mint harminc gyermek jár minden pénteken próbára. Több fiatal elmondhatja, hogy családjában hagyomány nálunk táncolni. Nem egy növendékünk szülei a mai napig aktív tagjai a felnőtt csoportnak, sőt már nagyszülei is táncosok voltak.

Szalonna Zoltán polgármester szintén a felnőtt táncosok körét gazdagítja és már két gyermeke is csatlakozott a gyermekcsoporthoz. – Büszke vagyok rá, hogy itt kezdhettem és arra is, hogy az utódaim is itt folytathatják – jelentette ki. – Örülök, hogy a táncscsoport vezetésének továbbadása is biztosított.

A november 25-én a sportszarnokban tartott jubileumi ünnepség színvonalas műsorral kezdődött, melyen a Véméenden működő kultúrcsoportok mellett a Dunaharasztiól érkezett vendégek is bemutatkoztak. Az ünnepelt táncosok ötször léptek színpadra. A gyermek-táncscsoport Mausz Mihály, majd Horváth Etele koreográfiáját adta

A Szűri táncok című Heil Helmut koreográfia a felnőtt csoport előadásában
Fotó: Schenkne Patacsi Krisztina

elő, Gyerekjátékok, illetve Csillagpolka címmel. A felnőtt csoportnál Heil Helmut vitte színre a Szűri táncok, valamint a Sváb táncok című produkciókat, Agárdi Gábor pedig a Hoppsa Zeppel című koreográfiát. A műsort vacsora, majd bál követte.

– A rendezvényen közel négyszáz fő vett részt, nagy örömmre sok egykori táncos tett eleget a meghívásnak – tette hozzá Gász Dorina. – Köszönettel tartozunk Horváth Etelének, a táncscsoport megalapítójának, hiszen elsősorban az ő érdeme a táncscsoport sikeres fennállása és eddig elért, megannyi szép eredmény. Ugyanígy köszönet jár minden zenésznek, aki kíséri, kísérte a táncscsoportot és minden táncosnak, aki részt vesz és részt vett az együttes munkájában. S ez úton is hadd mondjak köszönetet Véméend Község Önkormányzatának, a Véméendi Német Nemzetiségi Önkormányzatnak, a Véméendért Egyesületnek, a Véméendi Főzőkonyhának és a kultúrcsoportok tagjainak a lebonyolításban vállalt munkájukért. Egy ilyen nagy méretű rendezvény megszervezése csak összefogással sikerülhet, hálásak vagyunk, hogy mindig számíthatunk segítségükre. Reméljük, hogy csoportunk előtt legalább ugyanolyan sikeres ötven év áll, mint amilyen az elmúlt fél évszázad volt.

„Kultúránk megőrzésére nagyon büszkék vagyunk!”

ÓFALU Ófaluban a mai napig aktívan foglalkoznak a nyelvjárás, a hagyományok megőrzésével és átadásával. Erről készített riportot a múlt hónapban a Tolnatáj Televízió, ebből az adásból - Ungarndeutsche - Német Nemzetiségi Magazin - idézünk néhány részletet a tévé engedélyével.

– Kultúránk megőrzésére nagyon büszkék vagyunk! – nyilatkozta Bechli Erzsébet polgármester, aki egyébként német nyelven adott interjút a tévé stábjának. – Ófalu mindig is elszigetelt falu volt és ezért itt valamennyi hagyomány és a nyelv is jobban megmaradt. Nálunk nem volt kitelepítés, ez igaz, de sokan elköltöztek, ami azért hatással volt a falura. De a kultúrát így is őrizzük, hiszen vannak olyan emberek, akiknek ez fontos.

A településen a gyermekek már kiskorukban találkozhatnak a német kultúrával és nyelvvél. Annak ellenére, hogy nem beszélük folyékonyan a dialektust, azt értik és egy-két kifejezést meg is tanulnak.

– Jelenleg tizenkilenc gyermek van az óvodában, közülük tizenkettő helyi, a többiek pedig Apátvarasdról vagy Hidasról járnak be – folytatta a polgármester. – Alapvetően a kétnyelvű oktatás miatt választják ezt az óvodát. Már kevés olyan család van, ahol a nagyszülőkkel együtt laknak, de vannak olyan gyermekek, akik értik a dialektust és velük az óvodában természetesen ezt a nyelvjárást használva beszélnek. Először csak az általános iskolában találkoznak az irodalmi némettel.

A faluban a sváb hagyományok ápolása fontos szerepet tölt be. A nyelvjárás mellett szeretnék ezeket a hagyományokat is továbbadni a fiatalabb generációnak.

– Sokszor elhangzik általánosságban, hogy a kultúrát és a nyelvet már nem ápolják – mondta a település vezetője. – De Ófalun mindig akadtak olyan családok, olyan emberek, akik fontosnak tartották, hogy háromszáz év után is tovább adjuk gyermekeinknek

Bechli Erzsébet és a kis óvisok, akik kétnyelvű oktatást kapnak

és unokáinknak is a kultúránkat. A dialektussal egyébként a gyermekek többsége jobbra a német versmondó versenyeken találkozhat. Ófalun viszont már óvodás kortól német közegben ismerkedhetnek a picik a kultúrával, a hagyományokkal és természetesen a nyelvjárással.